

Episodi III: Homs

Us convido a llegir dos fragments de 'Regarding the pain of others' "*Davant el dolor dels altres*" de Susan Sontag (2002). No l'heu de llegir com una explicació sinó com a pensaments que han envoltat la nostra feina, escrita molt abans que Internet es fes càrrec dels serveis de notícies.

Dries Verhoeven

Pàgs. 110-112

Aparcats davant de petites pantalles –televisió, ordinador, agenda electrònica–, podem surfear damunt d'imatges i informes breus de desastres per tot el món. Sembla com si hi hagués més quantitat d'aquesta mena de notícies que abans. Això, probablement, és una il·lusió. És sols que la propagació de notícies és "arreu". I els patiments d'alguna gent tenen molt més interès intrínsec per a un públic (a partir del fet que el patiment es reconeix quan té un públic) que els patiments d'altres. Que notícies sobre guerra ara s'escampin per tot el món no significa que la capacitat per pensar en el patiment de la gent allunyada sigui significativament més àmplia. En una vida moderna –una vida en la qual hi ha coses supèrflua en les quals ens conviden a parar esment–, sembla normal apartar la mirada que, senzillament, ens fa sentir malament. Molts més canviarien de canal si les notícies mediàtiques dediquessin més temps als particulars del patiment humà provocat per la guerra i altres infàmes. Probablement, però, no és cert que la gent respongui menys.

Que nosaltres no estem del tot transformats, que podem mirar cap a un altre costat, girar pàgina, canviar de canal, no impugna el valor ètic d'un assalt a través d'imatges. No és un defecte que nosaltres no ens conseqüem, que no patim *prou*, quan veiem aquestes imatges. No hi ha la suposada fotografia que adobi la nostra ignorància sobre la història i les causes del patiment que selecciona i emmarca. Imatges d'aquesta mena no poden ser més que una invitació a parar esment, a reflexionar, a aprendre, a examinar les racionalitzacions a favor del patiment massiu que ofereixen els poders establerts. Que va provocar el que mostra la foto? Qui n'és responsable? És excusable? Era inevitable? Hi ha algun estat de la qüestió que hàgim acceptat fins ara que hauríem de desafiar? Tot plegat amb la comprensió, no pot dictar una manera d'actuar.

Pàg. 97

La gent no s'avesa a allò que li ensenyen – si aquesta és la forma correcta per parlar del que succeeix – per la *quantitat* d'imatges amb les quals la inunden. És la passivitat la que esmorteix el sentiment. Els estats qualificats d'apatia, anestèsia moral o emocional, estan plens de sentiments; els sentiments són ràbia i frustració. Si considerem, però, quines emocions serien desitjables, sembla massa senzill triar la solidaritat. La proximitat imaginària al patiment infligit als altres, que procuren les imatges, suggereix un enllaç entre víctimes allunyades – vistes en primer pla a la pantalla del televisor – i l'espectador privilegiat, que és senzillament fals, que és encara una desorientació més de les nostres relacions reals amb el poder. En la mesura en la qual sentim

La frustració de no ser capaç de fer res sobre allò que mostren les imatges es pot traduir en una acusació d'indecència per mirar aquesta mena d'imatges, o les indecències de la manera com imatges semblants s'escampen...escortades, com pot molt é passar, d'anuncis d'emollients, calmatges per al dolor i vehicles esportius utilitaris SUV (Sport Utility Vehicle). Si poguéssim fer alguna cosa sobre allò que mostren les imatges, no ens importarien tant aquestes conclusions.

S'ha retret a les imatges que siguin una manera de mirar el patiment des d'una distància, com si hi hagués una altra forma de mirar. Mirant, però, de prop –sense la mediació d'una imatge– continua sent tan sols mirar.

Alguns dels retrets que es fan a les imatges d'atrocitat no difereixen de les caracteritzacions de la vista mateixa. La vista és fàcil; la vista requereix distància espacial; la vista es pot tancar (tenim les parpelles als ulls, no tenim portes a les orelles). Les qualitats e si que van fer que els antics filòsofs grecs consideressin la vista el més excel·lent, el més noble dels sentits ara s'associen amb un dèficit.

Es considera que hi ha quelcom moralment erroni en l'abstracció de la realitat que ofereix la fotografia; que no tenim dret a l'experiència del patiment dels altres feta a una distància, despullada de la seva potencia crua; que paguem un preu humà (o moral) massa alt per aquestes qualitats de la vista fins ara admirades: apartar-se de l'agressivitat del món que ens allibera per a l'observació i per a l'atenció electiva. Això, però, és parlar tan sols de la funció de la ment en si.

No hi ha res erroni si reculem i pensem. Per parafrasejar diversos savis: "Ningú no pot pensar i colpejar algú al mateix temps."

solidaritat, sentim que no som còmplices dallò que ha provocat el patiment. La nostra solidaritat proclama la nostra innocència així com la nostra impotència. Fins a aquest punt, pot no ser (per més bones intencions que tinguem) una resposta impertinent, sinó poc adient. Deixar de banda la solidaritat que estenem als altres assetjats per la guerra i per polítiques criminals per fer una reflexió de com els nostres privilegis es localitzen en el mateix mapa que el seu patiment, i poden relacionar-se – amb formes que podem preferir no imaginar-nos – amb el seu patiment, així com la riquesa d'alguns pot implicar la pobresa d'altres, és una feina per a la qual les imatges doloroses, colpidores, aporten sols una guspira inicial.